

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә
укучылар өчен татар теленнән үткәрелә торган
муниципаль тур олимпиада биремнәре.
2017-2018 уку елы, 11 нчы сыйныф**

**Олимпиадные задания муниципального тура по татарскому языку для
общеобразовательных организаций с обучением на русском языке
(для изучающих татарский язык)
2017-2018 учебный год, 10 класс**

*Максимальный балл – 106
Время выполнения – 180 минут*

I. Устная часть.

- 1. Составьте рассказ и расскажите (13-15 предложений) (По 1 б. = 20 б.)**

II. Письменная часть. (86 баллов)

Малай ... китте. Жайлырак, тынычрак урынны сайлап йөри торгач, ярдан читтәрәк ниндидер тавыш колакка керде. Барып караса, куак артында яраланган ... ята. Кемдер аңа аткан, тик таба алмаган. Куянның ... бар икән.

Качып торырга акылы житкэн. Ана куян булырга тиеш, чөнки бэлэкэйрэк, э зуррагы аны саклый.

Ул озынколак янына килде. Куян калтыранды, эмма куркуын жинде. Ата куян якында гына сикергэлэп торды. Алар кем белэн эш итүлөрөн аңыйлар иде шикелле.

Малай ... куянны кулына алды, башыннан сыйпады. Куян бөтенесенэ дэ риза булып, тыпырчынмыйча гына ... көтте. Яра аякларында икэн.

Малай куянны ... алып кайтты. Ул аны ... һәм кире таныш куаклар арасына китереп куйды.

Куянынң үзен терелткэн ... аерыласы килмәде. Ул, байтак вакыт аңа карап, иренен селкеткәләде. Куян ... әйтергә теләде. Үзенчә ... белдергәндер.

Шулай да ... барыбер кирәк иде. Малай кулын шапылдатып куйды. Озынколак сискәнеп китте, тик аннары, тиз тынычланып, тагын бер урында сикергэлэп торды. Шуннан соң ... кереп югалды.

Слова: яралы, бәхете, нәрсәдер, өенә, дустаннан, куаклыкка, рәхмәт, хушлашырга, балыкка, ярдәм, дэвалады, куян

Прочитайте текст.

1. Верните слова на свои места. (По 1 б. = 12 б.)
2. Озаглавьте. (2 б.)
3. Придумайте, напишите предложение раскрывающее и смысл картины и содержание рассказа. (3 б.)
4. Найдите из текста эквиваленты следующих словосочетаний и напишите. (По 1 б. = 5 б.)
донесся до слуха // услышал – ...
взял на руки - ...
имеют дело - ...
погладил по голове - ...
вздрогнул неожиданно –
5. Выделенные слова верните на места, поставив в нужной грамматической форме. (По 2 б. = 16 б.)

1.	Һәр милләт _____ үз туган теле бар.	КЕШЕ
2.	Ул _____ сүзен шушы телдә әйтә.	БЕР

3.	Әнисе һәм әтисе _____ шул телдә эндәшә.	УЛ
4.	Әнисе ана телендә бишек жыры _____.	ЖЫРЛАРГА
5.	Дәү әнисе _____ сөйли.	ӘКИЯТ
6.	Шуна күрә дә ул _____ туган тел диләр.	ТЕЛ
7.	Кеше иң матур сүзләрне шушы телдә _____ һәм әйтә.	ИШЕТЕРГӘ
8.	Безнең туган _____ - татар теле.	ТЕЛ

6. Напишите подходящие реплики. (По 2 б. = 10 б.)

- 1). Как скажете о том, что вам нужно уйти с урока на 10 минут раньше.
- 2) .Скажите маме, кем вы мечтаете стать.
- 3) . Спросите у одноклассника, какие уроки ему нравятся.
- 4) .Поинтересуйтесь у старшей сестры, кто её близкая подруга.
- 5) .Уточните у друга (подруги), что он (она) любит делать в свободное время.

7. Переведите на татарский язык и запиши. (по 2 б. = 10 б.)

1. Это произошло в дни фестиваля молодежи в Казани. **2.** Ко мне подошла девушка и на ломаном татарском языке начала произносить отдельные слова. **3.** Смысл слов мне был ясен, но что хотела узнать девушка, я никак не мог понять. **4.** Я ее не поняла потому, что она заучила отдельные слова, а грамматики не знала. **5.** А надо было слова между собой связать.

№	Предложения	Макс. балл - 10
1.		2
2.		2
3.		2
4.		2
5.		2

8. Допишите окончания слов в предложениях. (0,5 б. = 14 б.)

№	Предложения	Макс. балл - 14
1.	Дөнъяда жиде миллион... артык татар исәпләнә.	0,5
2.	Россия... алар сан як (г) ... ике... урын... торалар.	2
3.	Татар халкы... мәгърифәт... булу..., татар теле... зур үсеш алу... сәбәпле, Россия... татар теле... дәрәжә... югары булган.	4
4.	Татар... сүзлекләр, грамматикалар да бик күп языл... .	1
5.	Татар теле... Россия... төрле уку йортлары... 18 гасыр азагы... ук өйрән... башлаганнар.	2,5
6.	Казан гимназиясе..., Казан университеты..., Казан рухани училищелары... укы... студентлар... татар теле... өйрәткәннәр.	3
7.	Хәтта Оренбург кадет корпусы... да татар тел.. укытканнар.	1

9. Придумайте и напишите пропущенную часть текста (5 – 7 предл., по 2 балла за каждое предложение = 14 б.)

Ничек итеп игълан иттеләр әле? “Татарстаннан Ленар Самат улы Вәлиев, Июһанн Себастьян Бах сонаталарын башкарып, беренче урынны алды”, - диделәр. Ленар сәхнә уртасына Татарстан флагын күтәрәп чыкты. Кул чаптылар! Зал Татарстанны, аның яшелле-аклы-кызыллы төсләрен алкышлады.

Ленар микрофон янына килеп рәхмәт әйтә башлады. Шунда алдагы рәтләрдә утырган бер кеше саф татар телендә:

- Татарча әйт, татарча, син бит - татар малае! - дип кычкырды. Аңа тагын берничә кеше кушылды.

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....

Шунда ук күңелендә ныклы бер уй туды: “Исән-сау Казаныма кайтсам,
икенче көнне үк авылга, әбием янына китеп, туган телемне өйрәнеп киләм.”
(Г.Гыйльманов)